

PREOTULU ROMANU

DIARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

*Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege voru
cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7*

Nrulu XX.

16 DECEMBRE.

An. IX. 1883.

La Serbatórea Nascerei Dlui N. Is. Chr.

„Mantuire a tramisu Domnulu poporului seu.“

Ascultati si pastrati I. m. in inimile vóstre vestea ce ve aduce diu'a de astadi, a nascerei Domnului nostru Isusu Christosu.

Cei ce ve inchipuiti mantuirea in cele pamentesci, si ve aflati cufundati cu trupu si sufletu in ele, — veniti de invetiati astadi, cá in ce se cuprinde mantuirea adeverata! Éra voi cei ce ve aflati in miseria, stergetíve lacremile doreriloru, cáci éta cetele ceresci vestescu bucuria mare: „*Mantuire a tramisu Domnulu poporului seu.*“

O omule, o crestine nu întórce faci'a ta deinaintea mantuirei tale; pentru-cá si mai pre urma tóta miseri'a in care te affi, resulta numai din necredinti'a si foradelegea ta. O, nu te indepartá astadi din „cas'a lui Ddieu“ forá iubirea cátra Dlu Nostru Isusu Christosu in inim'a t'a, cá-ci numai in iubirea catra densulu se cuprinde adeverat'a fericire a omului. Fora acést'a nu póte fi mantuire; pentru-cá ce este viéti'a pamentésca? Este numai o desiertatiune, si daca odata aici pre pamentu traiesci in foradelegi, pecate si desiertatiuni — atunci ce fericire si ce mantuire se mai poti asceptá acolo, unde Ddieu „*fie-carui resplatesce dupa faptele sale.*“ (Mat. XVI. 7.)

„*Mantuire a tramisu Domnulu poporului*“ in diu'a de astadi; inse nu trupésca ci sufletésca; a tramisu adeca: mantuirea neamului omenescu din robi'a pecatului si a intune-

reculăi, precum dîce sant'a Scriptura: „*A venitu fiulu omēnescu se caute și se mantuēscă pre cei perduti.*“

Deci cine se nu trasalte de bucuria astadi? Cine se remana nemișcatu în inim'a lui fația de o asemine veste im-bucurătoria? O nu-mi potu inchipuși omu, care se faca es-ceptiune în acést'a privinția. Póte bolnavulu se n'aibe bucu-ria sēntiēndu-se re'nsanetosiatu? póte esilatulu se n'aibe bucu-ria aflandu-se re'npatriatu sēu póte robulu se n'aibe bucu-ria vediēndu-se desrobitu?!

Veniti se ne bucuramu dara iubitoru, de acestu daru domnediescu, de acēsta veste minunata, ce ni-o aduce diu'a de astadi, si insufletīti de bucuria, se invetiamu cā: *in ce se cuprinde mantuirea ce a tramăsu-o Domnedieu neamului omenescu în diu'a de astadi?*

Decadinta a fostu I. m. starea omēnimei, înainte de nas-cerea Dlui Nostru Isusu Christosu, în legea vechia. Lumea, cū tóte bogatiile si darurile s'ale, eră numai în manile celoru mari si poternici; ér' cea mai mare parte a poporului eră cā eschisa din lume — fora viētia. La nemorirea sufletulu, la partea cea mai mobila din omu, inca nimene nu a cūge-tatu pâna-acólea, ce se vede mai vērtosu din ace'a impre-giurare: cā cei mari si poternici 'si aflău desfatare, privindu la servii loru cum se lupta în asia numitele amphiteatre cu fērele selbatice, pâna cāndu aceste seteóse de san-ge, mai pe urma i spintecău si le lingeău sangele. — Barbatalu aveá dreptu se-si vendia muierea, copii si servii dupa placu, ma se-i si ucida, pentru-cā religi'a lui inca nū voiá se scie, cā: *toti suntemu creati dupa chipulu si ase-mēnarea lui Ddiu, — cā toti suntemu fiii Parintebui ce-rescu si cā toti omēnii din lume suntu egali, adeca în ase-menea chipu în'treptăti, celu mai seracu cā celu mai bo-gatu, celu mai slabu cā celu mai poternicu.* — A iubi pe deaprópele, asia cev'a n'a visatu nici filosofii cei mai inve-tiati. — Cea mai mare parte a poporului eră desconsiderata, gemāndu sub bunu-placulu celoru mari si poternici, în tog-m'a cā cev'a fapture parasite de Ddiu. — De cultivarea si luminarea poporului de buna-starea lui trupésca si sufletésca nimene nu se ingrigiá, — ba asia se vede, ca eră apesatu

cu de-a dinsulu, cá cu atât'a mai puternica se fia volnici'a celoru mari asupr'a lui.

Dar' se sgudufi bolt'a ceriului preste acele tempuri triste. — Grati'a lui Ddieu, avându compatimire de fiinti'a ce elu crease, tramise in midiloculu omenimei „pre Fiiulu seu celu nascutu din muiere, carele s'a facutu sub lege cá pre cei de sub lege se-i rescumpere. cá se luamu moscenire fiésca.“ (Ap. Paulu catra Gal. IV.) Adeca Ddieu tramise pre unulu nascutu Fiiulu seu Dlu Nostru Isusu Christosu, pre Mantuitoriulu lumei, cá poporulu celu ce siedeá intru intunerecu se véda lumina mare, se afle calea ce duce la mantuire, si se cunósca cá cu totii avemu unu Ddieu, unu Parinte si noi toti suntemu fiii lui. Din gur'a lui — a Fiiului lui Ddieu a audítu omenimea mai ántáiu porunc'a cea mai mare din lege: „Se iubesci ántáiu pre Ddieu si apoi pe de-aprópele!“ invetiatur'a lui Christosu a facutu se incete giertfele cele crunte; Christosu a invetiatu pre ómeni la cunosciinti'a unui adevratu Ddieu, facatoriulu ceriului si alu pamentului.

Noi cari ne-amu desceptatu si crescutu in crestinatate, abia potemu apretiui, cá prin atare invetiatura si descopere, cáta bunatate a adusu Christosu pre paméntu; inse de vomu cauta indereptu la timpurile de mai inainte, numai de cátu ne vomu incredintiá despre ace'a.

„Blastemu si mintiuna si omoru si furtu si précurvía s'a versatu pre pamentu, si sangiuri se amestecáu cu sangiuri.... díce profetulu Ose'a vorbindu despre timpurile deinainte de Christosu.

Óre nu e dara mantuire pentru noi astadi, cá viéti'a seracului e asigurata intogm'a cá a bogatului, sí cá nimene nu póte luá viéti'a cui'a, precum acést'a se faceá in trecutu neconturbatu, fora cá se nu primésca pedéps'a cuvenita, fora cá se nu dé — precumu díce Evangelistulu — „dinte pentru dinte.“ Dar se nu revocamu exemplele trecutului. Documinte vie in acésta privintia ne suntu, in timpulu de facia, popórale barbare: Negrii, Indieni, Eschimo-chii dela média-nópte si Chinesii, cari cu barbari'a loru, si arunca dela ei copii chiar' si din ace'a simpla causa, cá co-

pilulu nou-nascutu ar' fi prea slabu séu chilavu si si-ucidu muierile din o simpla cauza de neascultare.

Vedeti Iubitii mei Crestini! la ce nu-i in stare se se dejosésca omulu forá cunoscenti'a lui Ddieu!? Cine se nu precépa dara mántuirea ce ne-a adus'o Nascerea Dlui Nostru Isusu Christosu? Cine se nu crédia in adevverulu ce ni-lu vestescu astadi cetele ceresci? Cine, o cine se nu aduca multiemita lui Ddieu pentru nemesurat'a fericire, in care ne-a impartasitu in diu'a de astadi?

Se aducemu dreptu ace'a multiamita fierbinte celui preainaltu pentru nemarginit'a fericire in care ne-a impartasitu Elu astadi si reintorcându-ne de aici in midiloculu familiatoru nóstre se spunemu fiiloru si nepotíloru nostri cá bucuri'a nóstra se cuprinde in ace'a, cá *suntemu crestini*, si cá atari toti portamu chipulu lui Ddieu pâna si celu mai din urma seracu invelitu in zdrentie, catra care trebue se ne portamu cu iubire si indurare, deórece díce s. scriptura: „*ori-ce veti face unui'a dintre acesti mai mici, mie 'mi-veti face!*“

O! dar' de sí omenimea in cea mai mare parte a ei este misera, pucini suntu totusiu, fórté pucini avutii cari se se pórté cu indurare facia de cei miseri. — A stralucí preste altii si a petrece in necumpetu! ast'a o urméza multímea celoru mai in bunastare. Nu le pasa la acesti'a se suspine in lipse si necasuri lumea intréga, numai loru le mérga bine. Ér seracii, carii se lupta cu feliiurite neajunsuri, privescu cu óresi-care machnire la favoriti de sórte, si mai totudeaun'a se tânguiescu cu inim'a plina de amaratiune, cá pentru-ce nu suntu si ei favoriti de sórte, cá altii? — De ací urméza apoi cá multímea alérge in ruptulu capului dupa averi si straluciri lumesci chiaru sí in pretiulu omeniei, ma si in alu mantuirei sufletului loru; si este fórté micu numerulu acelor'a cari credu cá consciinti'a curata e cea mai pretiósá comóra a omului, si cá: *mai buna este o bucatura de pane uscata in pace, decâtu o casa plina de comori in cérta.* (Pild. Solom. XVII. 1.)

Dar' se nu ne amarimu preste mesura; ci totu-de-a-un'a se ne aducemu aminte, cá Ddieu a aretatu lumei, in celu mai frumosu esemplu, cá marirea si fericirea omului, nu se cuprinde in norocirea cea órba din afara, ci póte fi mare

si ferice si celu umilitu si seracu Ascultati crestini buni! si la audiulu cuvintelorū mele umpletive de bucuria: — *Dlu Nostru Isusu Christosu nu s'a nascutu in porfira, nici in palatu stralucitu. . . Elu, carele a mantuitu lumea, a vietuitu totu in seracia aici pe pamentu.*

Ce evenimentu stralucitu si minunatu! — Binefacatoriulu celu mai mare a neamului omenescu se fia nascutu in asia stare misera, pre nesce paie aspre, intr'unu staulu cu dobitócele! Spre invetiatura se-ti fia o, crestine, cá se nu pismuesci fericirea celoru imbuibati in bine si redicati in title si ranguri! Spre invetiatura tie crestine, cá in tóte impregiurarile vietiei, bune-rele, se fii multiemitu si liniscitu in sufletulu teu! Spre invetiatura tie omule de ori ce stare, — se scii, cá si celu de o stare mai mica, dar curatu la inima inca póte se aiba mai multa fericire in sufletulu seu sub imbracamintea simpla, decátu celu de o stare mai inalta, dar' inrentatítu la inima sub mantéu'a de porfira! Spre invetiatura tie o, omule de ori-ce rangū, se scii, cá pentru-cá se poti fi de folosu bisericeii, natiunei si familiei tale, nici decátu nu depinde dela pusetiunea t'a, cu atátu mai pucinu dela nascerea t'a!

O, si acésta invetiatura mai pe susu de tóte se o primiti la animile vóstre, voi cari aveti a respunde inaintea lui Ddieu pentru altii, — voi, dela zelulu caror'a atérna mantuirea sufletelorū nevinovate ce s'au incredintiatu ingrigirei vóstre, — voi, cari portati frumosulu nume de parinti: tata si mama; voi, cari cu ingrigire nu odata trebue se ve intrebati ce are se se aléga din fiii vostri? Ce? éta ce: — *Crestini buni, omeni de omenia si mosceni imperatíei ceresti.*

Vréndu cinev'a se formeze o padure pentru lemnaritu, inainte de tóte 'si propune, cá din arborele acest'a, va fi grinda, din acel'a scandura si asia 'mai departe, si apoi dupa ace'a se silesce, cá arborii se-i aiba bine desvoltati si bine-pastrati, cá venindu cu tempú maiestrulu, pre cei buni se-i aplice acolo, unde vá aflá mai cu scopu, ér' pre cei rei se-i delature. Chiaru asia, — afle-se cinev'a intr'o stare mai de josu séu mai inalta in societatea omenésca, acést'a nu hotaresce multu. Ací mai multu hotaresce ace'a, cá in ce

„Căpu” si împiinesce cinev’a chiamarea s’a pre pamentu, in ce chipu e desvoltatu, cá se póta fi de folosu. Asia dara chiamarea s’a pre pamentu numai acel’a o implinesce cu acurátetia, carele e crestinu bunu in adeveratulu intielesu alu cuvântului, care e in curatu cu sine si cu destinatiunea s’a; cu unu cuventu carele cauta intru tóte a se face partasiu vietiei cei fericite, ceresci, si vecinice.

Nu suntu eschisi dara din ieslea Rescumperatoriului nostru nici o clasa de ómeni. Adapostulu unde jace elu in iesle e cu totul liberu, nici nu-i formatu de mâna omenésca, ci numai asia precum l’a lasatu Ddieu. Nici baremi o simpla usítia n’are; e deschisu diu’a-nóptea inaintea ori carui pamênteanu, cum erá abuna-óra in diu’a de astadi inaintea filosofiloru celoru mari, cari venisera dela resaritu condusi de stéu’a cea minunata: — „*Si vediendu stéu’a, s’au bucuratu cu bucuria mare fórté, si intrându in casa, au vediutu prunculu cu Mari’a mum’a lui; si cadîendu la pamentu s’au inchinatu lui, si descidiendu-si vistierile loru, au adusu lui daruri: auru, tamâie si smirna.*” (Mat. II.)

Éta aci I. mei Cr.! o promisiune minunata a credintiei crestinesci? Precum seraculu asia si bogatulu, precum invetiátulu asia si neinvetiátulu: nu suntu eschisi din imperati’a ceriului; si macar’ se se lupte unii cu mai puține, si altii cu mai multe piedeci — cu totii potu intrá acolo fara temere, numai déca i vá povatiuí acea credintia tare si bucuria mare, care i-a povatiuítu odinióra pre pastorii din Vitlaemu si pre filosofii dela resaritu catra ieslea Mantuitoriului.

In cele díse pâna aci I. m. Cr. se cuprinde dara mantuirea ce ni-a tramisu-o Domnulu astadi. — Pentru ace’a salta de bucuria astadi totu sufletulu crestinu; cá-ci „*Christosu este sfêrsitu spre indreptare totu-celui’a ce crede!*” — díce Stulu Aplu Paulu.

O, dar’ precum tóte cele ce se intempla in lume suntu varíi, si bucuri’a adese-ori se schimba in intristare! — asia nici in diu’a de astadi nu suntemu cu totul scutiti de intristare. Intristarea nótra se cuprinde in ace’a, cá éta si dupa 2000 de ani, de cându susta crestinatatea, inca suntemu departe de-a cuprinde intru tóte scopulu ei mantuitoriu!

Intristarea noastră e ace'a, că creștinii și acuma se persecută unii pre alții, — dîcu se persecută, se urescu, se pismuescu și se blastema unii pre alții în numele aceluia Domnu și Stapînu preste tôte fapțurile lumii, carele a pusu celu mai mare pondu: pre iubirea cătra Ddieu și de-aprîpele. Intristarea noastră e ace'a, că Christosu și între creștinii de astadi are inimi. Nu dîcu despre acei nefericiți, cari respingă pe față adevărurile religiunii, că-ai acești'a și mai pre urma suntă mai nepotintiosi, decătă umbr'a ce nu pôte întunecă lumin'a sîrelui; ci numai despre acei'a cari prin cercetarea dîsa a crismeloru, birturiloru, prin desfrancari, prin necercetarea santei biserice, prin furturi, prin pisme, prin aprînderi, prin împarechiari, prin injurari, prin iubirea de argintu și alte rele: se facă inimi lui Christosu; și în urma despre acei'a, cari pre față se arêta creștini adeverați, înse în fapta nu se apropia de bine, macar' ca scrisu este că: „De nu vâ întrece dreptatea vîștra mai multu decătă a carturariloru și fariseiloru, nu veti intră întră imperați'a ceriurilor.“ (Mat. V. 20.)

Serbandu dara astadi I. m. Cr. serbatîrea serbatoriloru, serbatîrea mantuirei nîștre — sadîșca-se în inimile nîștre mantuirea ce o-a adusu ea cu sine, că ast'felu se nu avemu a ne tînguî celu pușinu în contr'a nîștra. Pogîre-se în inimile nîștre totu-de-a-un'a iubirea de aprîpelui, — și cu deosebire se o sîdîmu acîșt'a în cercurile nîștre familiari, nisîndu-ne a face întră-adeveru fericiți pre cei incredințiați ingrigirei și stapînîrei nîștre. Êr' afora de locuintiele nîștre se cautămu pre unulu sîu altulu dintre acei nefericiți, cari suntă goli, flamîndi și lipsîti, și se-i ajutorămu dupa potîntia! O! multe flori amă avî de culesu pe cîile virtutii! Se ne nisîmu deci totu-de-a-un'a a face bine, că-ai numai asia vâ fî bucuri'a nîștra de astadi mare, êr' diu'a nascerei Mantuitorului nostru Isusu Christosu mantuitoria și pe veci fericitîria. Aminu.

J. J. ARDELEANU.

La nascerea Dlui N. Isusu Christosu.

Cu viersuri dulci de lauda, cu viersuri angeresci,
Se cânte adi si ceriulu santu, si cele pamentesci!
Si se marimu pre celu nascutu din vergur'a fecióra,
Pre Fiiulu santu, pre Domnedieu, ce angerii-lu adóra,
Si lacreme adi se versamu petrunki de mangaiere,
Cà-ci Domnedieu s'a induratu spre omulu plinu de rele,
Si Fiiulu seu, unulu nascutu, se nasce adi in lume,
Si universulu stralucindu se imple de minune...
De viersuri dulci din suflete, de viersuri angeresci,
Se salte adi si ceriulu santu si cele pamentesci!

In scutece se 'nfasiura, se nasce-'n miseria,
Divinulu pruncu din virgina; deci, frati, cu bucuria
Se cântamu adi din anime, cerescului Isusu,
Dicându: „Marire Celui — ce-ai scoboritu de susu,
Din sinulu Tatalui cerescu incungiuratu de angeri,
Se stergi pecatulu stramosiescu, se-alini a nôstre plangeri,
Si paradisulu se-lu deschidi la patru mii de ani,
Si se ne fi parinte bunu la cei de multu orfani.“
De viersuri dulci din anima, de viersuri angeresci,
Se salte adi si ceriulu santu si cele pamentesci!

Adi ceriulu érase e deschisu si omulu liberatu,
De-a sierpelui catene grele 'n care-a suspinatu,
Adi angerii din ceriulu santu ér' suntu amici cu noi,
Ne urmarescu din pasiu in pasiu, ne apera-'n nevoi.
Deci lir'a se ne-o incordamu, cà-'n ceriuri se primescu
De-adi inmuri dulci si rugi fierbinti, din sinulu omenescu...
Se multiamimu lui Domnedieu, cà ne tramise ér'
Mai pretiosu cá ori si cându unu domnedieescu daru,
Pre Fiiulu seu unulu nascutu, se sufere doreri,
Si se ne faca ér' partasi ceresciloru placeri...
De viersuri dulci din anima, de viersuri angeresci,
Se salte dar' si ceriulu santu si cele pamentesci!

O stea marétia susu pre ceriu anuncia limpedi zori,
Si sórele in urm'a ei alunga-a noptii nori,
Cà-ci diu'a cea de bucuria cá-unu fulgeru a lucitu
Pamentulu, aerulu si ap'a, vediându, s'a 'nsufletitu,
Cu ele deci si noi cântându, dulci viersuri angeresci,
Se salte adi si ceriulu santu si cele pamentesci!

Predica funebrăle.

„Prin unu omu a intratu pecatulu in lume si prin pecatu mórtea.“

Rom. V. 12.

Dupa invetiatur'a sântiloru Parinti: decumv'a stramosiulu Adamu n'ar fi pecatuitu, ómenii intocm'a cá sî angerii lui Ddieu ar' fi traitu in pace sî indestulire. — Adamu inse, intr'unu momentu nefericitu, calcă porunc'a ddieésca. — Pecatuí. — Pecatulu nascú mórtea, si deschise usia larga tuturoru nefericiriloru, necasuriloru si morburiloru cá totu atâtoru prevestitori ai mortii.

Ori încàtràu ne indreptamu privirea, ne incordamu atentiunea, tóte, tóte par' a ne strigá: *veti morí!*

Pamentulu ne striga: „*pamentu esci si in pamentu vei merge.*“ — Ap'a: eu te voiu inghîti; — foculu: eu te voiu face pravu sî cenusia; — ventulu, eu voiu suflá amintirea ta.

Déca e asia, apoi: unde e moritoriulu, care se-se póta magulí cu ace'a ca vá morí, cându, unde sî cum vá voii?

„*Cu mórte vei morí!*“ suna sentinti'a depe busale lui Ddieu catra Adamu si prin elu noue, cá-ci „*prin elu toti amu pecatuitu.*“

Asia e I. A! Cu litere tainice e scrisa diu'a si ór'a mortii pe fruntea fie-carui moritoriu, dar' acele nimene, numai angerulu mortii le scie ceti.

Voi vêngiosiloru, voi cari sunteti in potere nu ve prometeti ani indelungati, cá-ci „*nu sciti diu'a nici ór'a candu vá vení fiulu omenescu.*“ — Au nu sciti? Nu ati audítu? cá Cainu a moritu in padure; Faraonu in apa; Sodom'a si Gomor'a mistuite prin ploie de focu si putiósă; ér' Fiiulu veduvei din Nairu in flórea etatii s'ale? — Ce mai voíti voi? voi fii lumii? — Cându veti bé, veti mancă inbuibându-ve; cându ve veti casatorí, au veti semená agrii vostrii — cum faceáu ómenii in tempulu lui Noe si intr'alui Lotu, — vá vení mórtea, care aruncându-si bratiulu ghiatiosu, vá trage brézda sî voru cadé betrani si teneri, parinti si prunci, pecatosi si nevinovati.

Sî óre voi cari v'ati imbuibatu in pecate, voi, cari ati traitu in desfrânu, voi, cari ati pascutu pe câmpulu

vinovatiei cu dobitocitul Nabucodonosor: cugetati că veti scapá de sagét'a veninósa a mortii? — Nu, nu ve amagîreti!

Veni-vá Mirele intr'unu momentu neasceptatu. — Veni-vá in mediulu noptii si „nefericitu servulu pre care 'lu vá aflá lenevindu-se.“ Au atunci ve-ti umblá cumperându-ve oleiu in lampele vóstre — cá cele cinci fecióre nebune?

Dar' n'ati auditu cá Mirele vine, vá intrá, ér' voi veti remané afara, si *veti perí in pecatele vóstre!*“ Ér' acei'a, cari voru avé oleiu in lampele s'ale, si cu acele aprinse voru asceptá Mirele, viná Elu ori si candu, nu se voru inspaimentá de venirea Lui, cá-ci precum Santului Pavelu asiá si Loru „*a vietiiú este Christosu si a morí dobânda.*“ (Filip. I. 21.) Pentru ace'a ve dîcu cu santulu Pontifice Grigorie: „*mórtea trupului nu e mórte, fârà numai umbr'a mortii*“ ... deci mórtea adeveratei mortii, nu in trupu ci in sufletu o veti aflá.

Cá I. A! se ve feriti de mórtea sufletului, ve voi cuventá cu acésta ocaziune gielnica despre ace'a cá

I. *cátu suntu de nefericiti acei'a cari traiescu trupesce si moru sufletesce; si II. cu cátu suntu mai nefericiti acei'a cari traíndu trupesce, nu voiescu a inviá sufletesce.* Fiti cu atentiune!

I.

Vofiti se nu moriti in veci? Déca vofiti, feritî-ve de mórtea sufletului. Cum? mi vá dîce cutarele, va poté morí sufletulu? Au nu ace'a amu invetiátu dela parinti si in scóla, au nu ace'a ni-se predica de pre amvóne in santele baserice cá: *sufletulu e nemoritoriu?* Déca e nemoritoriu, cum póte morí?

I. A. Deschide-ti sânt'a scriptura, frundiariti in ea si ve-ti aflá scrise cu litere nesterse: „*Boldulu mortii — pecatulu*“ (I. Cor. 56) — „*sufletulu care pecatuesce móre.*“

Indoírea despre nemorirea sufletului au provine de-acolo cá mórtea sufletului cu ochi trupesci nu o vedemu; au cá multi pecatuescu neinfiorându-se de mórtea sufletului.

Respundetî-mi I. A! pentru-ce dîcemu cá unu pecatu e de mórte? Au nu pentru-ace'a cá acel'a e caus'a mortii sufletului? Pentru-ce a dîsu Ddieu stramosiului Adamu, in care

dî, în care óra, vei mânca din fruptulu pomului opritu, in ace'a dî, in ace'a óra cu mórte vei mori! — déca nu pentru ace'a, cà in momentul, in clipit'a, in care vá gustá fruptulu pomului opritu, de sí trupesce va fí viúu, totusi sufletesce vá fí mortu. Pecatulul e caus'a mortii sufletului, precum dîce in-tieleptulu Solomonu: „*Omulu prin pecatu 'si ucide sufletulu.*“

Si intru adevèru.

Au nu ne indatinamu a dîce despre unu omu din care a esítu sufletulu cà, e mortu, de sí atátu trupulu càtu si sufletulu inca esistu. Intr'acel'a-si chipu dîcemu si despre sufletulu cadiutu din grati'a, din darulu lui Ddieu, cà: e mortu de sí intru adevèru traiesce. Santulu Petru chrisologulu ne invétia dîcúndu: precum viéti'a trupului e sufletulu — asiá si viéti'a sufletului e Christosu. Asiadara, déca trupulu parasitu de sufletu 'lu numimu mortu, intocm'a asiá si sufletulu fàrà de Christosu inca e mortu. Chiaru pentru ace'a cu totu dreptulu asémèna Santulu Ambrosie pre omulu cadiutu in pecate de mórte cu cosciuguri si morminte. ¹⁾

Dómne sante! Dà-mi graiulu Santului Hieronimu cá se strigu: déca pecatulul de mórte omóra, ucide sufletulu, si pentru-ace'a totusi remane in trupu: o atunci si numai cu o privire câte cosciuguri a sufleteloru mórte vedu aici?! Despre multi cari vinu la sant'a baserica, asculta sant'a liturgia si predic'a cugetamu cà traiescu, de si ei suntu morti; pre multi cari i vedemu su cultulu divinuu a se rogá cu profunda pietate i socotimu a fí in viétia — si ei suntu morti, — multi se vedu a fí curati, si ei suntu intunecati; multi se vedu in pogiorati, si ei suntu aprinsi de foculu patimeloru si pofteloru trupesci; multi se vedu a fí albi si ei suntu cosciuguri inalbite. — Poternice Dómne! Tu carele esci atotuscioriu, tu si numai tu ne-ai scí spune, câte cosciuguri viue sí impodobite suntu aci de facia! Numai tu ne-ai scí aretá câti din acesti de facia si-au pierdutú nevinovatí'a, cumpetulu, pietatea, — câti au calcatu in pecióre mandatele Tale, câti dintru acesti'a suntu morti, asia încátu nu cu nedreptulu se potu aplicá cuvintele Santului Augustinu: Mortii umbla, portandu, cá melciulu, cu sine cosciugurile sale; — multi dupa trupu se vedu a traí, inse sufletesce suntu morti, si fiindu morti sufletesce, suntu pierduti.

De aici se p^ote esplicá respunsulu Mantuitoriului datu unui teneru ce-lu rogá dⁱcându: „*Invetiatoriule! las' se mergu se ingropu pe Parintele mieu!*“ i-disè: „*Lasà ingr^ope-si mortii pe mortii sei!*“ N^u merge remâiu cu mine, suntu acasa destui morti, ingr^ope-si mortii. Dar' cum voru ingropá mortii pre mortii sei? — ne respunde Santulu Ambrosie, asiá: „*candu pe cei morti trupesce i inmormenta cei morti sufletesce.*“

Nu cugete nici unulu c^à a duce viétia curata, a-si indreptá, a-si conduce bine viétia sufletésca ar' fⁱ cev'a usioru; — nu, c^à-ci ve dⁱcu cu Santulu Bernardu: „*a-ti conduce bine viétia sufletésca nu numai c^à nu e prea usioru, ci chiaru unu lucru prea greu.*“ Ingânfatulu, curvariulu, adulterulu, desfrânatulu; care calca in peti^ore on^orea, omeni'a, renumele altui'a; resbunatoriulu, pismataretiulu: — au ce viétia sufletésca are? acel'a care se imbalá, bate crâsmele, dá bucatu'r'a din gur'a prunciloru; care se imbata, se bate, insetosiéza dupa sangele si sud^orea altui'a, spuneti-mi ce viétia sufletésca duce?

Esaminezese pre sine fie-carele, si bine se socotésca, c^à in decursulu unui anu de câte-ori a alungatu pre Ddiu din sufletulu seu prin pecatele comise in curtile, in gradinile, livedile sí agrii sei? Decâte-ori au superatu pre angurulu seu pazitoriu ne ascultandu de sfaturile lui cele bune? De câte-ori a fostu mutu la v^ocea consciintiei s'ale, care i dⁱcea: in cas'a ace'a se nu mergi, cu pers^on'a ace'a se nu mai vorbesci, fora-de-legea ace'a se nu o mai faci, se nu-ti ingrasi ochii privindu lucruri obscene, se nu-ti deschidi anim'a spre pofte nerusinate, pentru-ca 'ti vei pierde, 'ti vei ucide sufletulu. Si totu-si ai privitu, ai facutu — si ti-ai pierdutu sufletulu.

Fia-ve inaintea ochiloru incoronatulu profetu Davidu, carele luandu scⁱre c^à fiulu seu Absolonu a moritu strapunsu cu suliti'a sbuciumatu de doreri strigá din ad^enculu sufletului: *Fiiule Absolonu, Absolonu fiulu mieu iubit, cine 'mi vá lasá se moriu pentru tine, in loculu teu?* — Parintele, Imperatulu santu, dorindu doria a fi moritu elu trupesce, decátu se-si scie pre fiulu seu a fi moritu sufletesce.

Dar' tu crestine ce cugeti? ce cugetati voi parintiloru, cându vedeti pre fii si ficele vóstre desmierdându-se sî ingropându-se in pecate? Se sciti că déca Ddieu n'a iertatu nici angeriloru pecatulu facutu, ci i-au pedepsitu, la tóta intempleado nu vá uitá nici pecatulu vostru, nici ca 'lu va lasá nepedepsitu.

Nefericiti, fórte nefericiti suntu acei'a I. A. cari traindu trupesce moru sufletesce, — dar' inca multu mai nefericiti suntu acei'a cari nu voiescu a se sculá, a se redicá din mórtea sufletésca, despre ce in partea

II.

A cadé e lucru omenescu, a se scolá e lucru angherescu. Inse a cadé si a nu voii a se scolá, ci a se tavalí si mai departe, in continú in duhórea spurcatiuniloru e lucru diavolescu.

I. A! Domnedieu voiesce a sterge pecatulu — si ce face? Pentru pecatu obóra ângerii din ceriu, alunga pre stamosii nostrii din raiu. Dar' abia ca a alungatu pre Adamu din raiulu pamentescu, fiulu seu Cainu lovesce in capu pre fratele seu Abelu. Pentru pecatu sterge genulu omenescu prin potopu de pre faci'a pamentului, mistue cu focu Sodom'a si Gomor'a — si tóte aceste inzadaru. In urma vine insusi Fiiulu lui Ddieu, le spune omeniloru câtu este de infioratoriu pecatulu, sî câtu de tare 'lu uresce Ddieu, si totusi fi lumii nu incéta a pecatuí, nu incéta a-si ucide sufletulu cu pecate. Si chiaru pentru-ace'a se plânge Mantuitoriulu: „Ce folosu mi-amu versatu sangele, déca fii ómeniloru nu mai incéta a pecatuí? Ce folosu cà am stersu pecatulu originalu pr'in chinurile-mi grele si mórtea-mi infioratória: déca fii lumii inchinandu-se trupului si pofteloru lui, ingramadescu pecate preste pecate, si de-a valm'a se rostogolescu in iadu.

Pacatosiloru! sciti voi câtu ajunge sufletulu? Pretiuiti lumea cu tóte scumpeniile ei; pretiuiti firmamentulu cu luminile sale; ma pretiuiti ceriulu cu toti fericitii si santii lui si apoi veti scí câtu ajunge sufletulu, si voi de minunea cea dintru voi, de sufletulu vostru nu aveti nici o grigia? 'Lu lasati préda diavolului?

I. A! Domnedieu între degile date lui Moise, între altele a dîsu că: „*mesur'a pedepsei se fia dupa marimea vinei!*“ (Deut. 25. 2.) — Asia e si cu dreptulu. — Scimu inse, ca prin pecatulu de mórte se vatema maiestatea Fiintiei nemarginite, a lui Ddieu. Satisfacerea pentru acésta vatemare ar' trebui se fia nemarginita, — inse noi fiintie marginite fiindu, nu potemu dá o satisfacere nemarginita, prin urmare trebue se ne silímu cá, pentru pecatulu facutu, satisfacerea nóstra se se curme numai cu viéti'a vóstra, adeca tóta viéti'a se ne parà reu pentru pecatele facute. Asiá a facutu Davidu, asia Petru capulu Apostoliloru, asia S. Pavelu apostolulu gintíloru, asia Magdalen'a, — de sí bine scimu cá lui Davidu Ddieu i-a spusu cá i-a iertatu pecatele, — scimu cá pre Petru éra-si l'a primitu in grati'a s'a, ma l'a pusu de capu baserecei S'ale, — scimu cá despre Pavelu graiuri ceresci au marturisítu, cá e vasu alesu alui Ddieu, — ér' Magdalenei însu-si Christosu i-a iertatu pecatele. Sí totusi ce a fostu caus'a, cá atátu Davidu si Petru, câtu sí Pavelu sí Magdalen'a tóta viéti'a cu amaru si-au deplânsu pecatele!? Ace'a cá au sciutu, au cunoscutu, cumcá reutatea pecatului e nemarginita, precum e nemarginita maiestatea fiintiei lui Ddieu, pre carele l'au vatematu.

Pecatosiloru! Chistosu la mormentulu lui Lazaru a lacrimatu, si atunci a lacrimatu sí pentru sufletele vóstre: sí voi se nu aveti o lacrima in ochii vostrii cá se o versati pentru pecatele vóstre? Nu ve infiorati ca ve vá ajunge pedéps'a lui Ddieu? Au póte suntu între voi atátu de stricati si impetriti, încátu in reutatea sí îngâmfarea loru spurcata cutéza a se laudá cu ace'a cá, de-sí nu numai unulu ci mai multe pecate au facutu, totusi Ddieu nu i-au pedepsítu, ma nici unu reu nu i-au ajunsu?!

O nefericitiloru! Dar' nu vi este destulu, cá a-ti pierdutu darulu santítoriu? Nu vi este destulu, cá tóte faptele vóstre mai-nainte bune, nu au nici unu pretiu pentru eternitate? Au poteti cugetá mai mare pedépsa, decátu cá Ddieu aici in lumea acést'a nu ve pedepsesce? Nu, ci ve lasa cá se mergeti pe calea inceputa, — ve lasa in pecatele vóstre cá in ce'alalta viétia se ve pedepsésca cu atátu mai aspru!

Nu ve imbucurati, că Ddieu aici nu ve pedepsese după cum a-ti meritá, că-ci sciti cum tiéne dícal'a: „ce se-aména nu remâne!“ Va veni tempulu cându Ddieu cu urgia ve va sterge de pre faci'a pamentului, că se ve pedepsésca cu munca vecinica: „*Adà-ti aminte, că mórtea nu întârdia, sî viéti'a iadului tâ-sa aretatu tîe!*“ (Is. Sir. 14. 12—21.)

Se nu ne amagímu I. A! că-ci véne si nici nu e de parte ór'a candu Fiiulu omenescu va cere in séma sufletele nóstre. Nu scii o moritoriule, că unde te vá ajunge ór'a mortii: in patu cá pre Jacobu, in cale cá pre Rachil'a, in munte cá pre Moise, in apa cá pre Faraonu, in baserica cá pre Zaharia séu in temnitia cá pre Joanu Botezatoriulu. Dar' despre ace'a poti fí securu, că, in un'a din cele dóuesprediece óre ale dílei vei mori. Inse ori care se fia ór'a ace'a in care se vá despartí sufletulu teu de trupu te-a siguru, că numai aceste cuvinte le vei audí: „*Veniti binecuventatii Parintelui meu!*“ au — „*Departatî-ve dela mine blastematîloru!*“

Pentru-ace'a ve dícu cu Eremi'a profetulu: „*Audîti barbati, muieri, cuvêntulu Domnului, — invetiati pe pruncii, pe fetele vóstre, si fia-care se-si invetie pe de-aprópele seu a lacrimá, a plange si a suspiná, că vine mórtea sî vá intrá pre ferestrile vóstre.*“

La cas'a, la trupulu fie-carui omu suntu cincí ferestri, cele cincí sêmtîri: audiulu, vediutulu, mirosulu, gustulu si pipaitulu. Aveti grigia de aceste ferestri, — stati in pânda la ele cá nu cumv'a, cându nici nu veti socotí se se furisize prin ele cutare pecatu ori câtu de micu, că-ci in urm'a acestui'a intra apoi pe usioru si pecatulu celu de mórte.

Feritî-ve, feritî-ve I. A! de totu pecatulu, că acel'a aduce mórte sufletului vostru.

Si acum o, dulce Isuse! cu adêncá umilintia Te rogu dícându-ti: mântuiesce pre toti acesti de făcia, mantuiesce pre totu sufletulu de osênd'a vecinica. Nu-i pedepsí după cum ar' meritá. Nu cumpení cu cumpen'a dreptatii vatemate, cí cumpenesce cu cumpen'a indurarii T'ale nemarginite!

Pazésca-ve pre voi toti de totu pecatulu Ddieu Tatalu, mantuiésca-ve de tóta fărà-de-legea Ddieu Fiiulu, si ve in-

farésca incontr'a tuturoru pecatelorú Ddieu Spiritulu santu asiá, cá odinióra din câmpulu Josafatu intru imperati'a cериuriloru cu totii se ajungeti. Aminu.

JOSIFU GRAMA
preotu in dieces'a Oradei-mare.

D I V E R S E.

Catra p. t. publicu romanu.

A vorbí adi despre lips'a de a se infientiá scóle romanesci in tóte orasiále si satele locuite de Romani, credemu ca ar' fí a face vorba de parada cá-ci nici nu presupunemu cá se esiste vre-unu Románu care se nu fia adêncu patrunsu de importanti'a scóleloru romanesci si se nu semtiésca lips'a infientiarei de atari scóle pretutindení unde nu mai existe vre-o suflare romanésca.

De-unu tempu incóce s'au si infientiatu ast'felíu de scóle — dar' suntemu inca departe de-a fí infientiatu atâtea de câte avemú trebuintia.

Cu deosebire in Bucovin'a, unde ni-e atátu demultu amenintiata nationalitatea, abia avemú câteva scóle cu caracteru curatu nationalu...

Ér' scóle de fetitie nu avemú de locu.

Audíti Romani din patru anghiuri ale lúmei! in Bucovin'a intréga nu avemú nici o scóla romanésca de fetitie! — nici o scóla, care se crésca fetitie române cari se trimita pre teneri a se luptá cu inimicii tieriei si ai natiúnei pentru a se face demni de mân'a loru, — nici o scóla, care se crésca soție romane cari se-si infiga pumnalulu in peptulu desonoratu, — nici o scóla, care se crésca mame române cari se-si arete in copii sei, românesce crescuti, talismanele si giuvaerele s'ale.

Intielegeti ce va se díca acést'a: — a nu avé nici o singura scóla pentru de a dá crescere romanésca fetitielorú române, cari au se fia mândre, soție si mame romane sí cá atari se sustiênie si straplánte caracterulu nostru nationalu in fiitórea generatiune.

Déca intielegeti, precum speramu cá intielegeti unulu fie-care, atunci ve rogamu se nu stati cu mânilé in sênu, ci

ve dati mana cu mana si, care mai multu care mai puçinu, contribuiti fiecare dupa a s'a potere, pentru de-a mântui ce inca se mai pôte mântui, prin infintierea de scoli romanesce de fetitie in Bucovin'a.

Spre acestu scopu, — si spre a infintiá totu feliulu de scoli românesce in Bucovin'a, — s'a infintiatu la Sucév'a o societate su numírea „Scól'a româna.“ — Ací suntu a se adresá tóte contribuirile menite a ajutá caus'a invetia-mentului nationalu in Bucovin'a.

Ér' in deosebi si eschisivu spre a pune basa unui fondu din care se se infintieze in Bucovin'a **scoli romanesce de fetitie**, zelosulu preotu din Toporoutz dlu Constantinu Morariu — bine cunoscutu publicului romanu din scrierile s'ale publicate in diverse diuaria din Transilvani'a s. a. — a avutu fericit'a idea de-a prelucrá interesant'a scriere a clasicului germanu W. de Goethe „**HERMAN si DOROTE'A**“ si acést'a a ni-o pune nóua la dispositiune cu cererea cá exemplariale ce-i competiescu d.-s'ale in remuneratiunea fatigiósei s'ale lucrari, se le vindemu in folosulu fondului mai susu amentitu.

Amu primitu cu bucuria acésta propunere, purcésa din o anima nobila romanésca, si gratulamu d.-lui Morariu pentru placut'a jertfa ce aduce pe altariulu Natiunei.

Ma nu numai atât'a...

Cá se indemnamu si pre altii a jertfi dupa potentia spre acestu scopu si cá se dâmu si mai invederata dovéda despre víulu interesu ce nutrimu façia de starea fratîloru nostri din Bucovin'a — cà-ci, „un'a trebuie se fía Natí'a romanésca!“ — **portandu noi tóte specele de editiune offerimú pentru fondulu din care va fi sè se infintieze scóle romanesce de fetitie in Bucovin'a pretiulu intregu a tuturorú exemplarialorú câte se voru poté petrece din opulu „Herman si Dorote'a“ pe calea abonamentului.**

Deci prin acestea deschidemu abonamentu la:

„Herman si Dorote'a“

dupa **W. de Goethe** traductiune libera de *Constantinu Morariu*.

Opulu va aparé in decursulu lunei Februaru anulu 1884

Pretiulu de abonamentu e **60 cr.** (si 5 cr. postportu).

Terminulu de abonamentu e 19/31 Januariu 1884. Totu ce va incurge pana la acestu terminu (afara de cei 5 cr. de postportu) se va transpune societatiei „Scól'a româna“ spre a servi de basa la unu fondu din care cu tempulu voru fi a se infientiá scoli romanesci de fetitie in Bucovin'a.

In considerarea scopului, ne rogamu se se faca abonamintele câtu mai curêndu — la totu casulu pâna la dîu'a fixata, cu atatu mai vêrtosu cà-çi in 20 Januariu— 1 Februariu vomu inchiá socotelile cu tóte incursale si vomu dá séma on. publicu despre resultatu, ér' banii impreuna cu numele abonantiloru si collectantiloru i-vomu strapune societatiei „Scól'a româna.“

Abonaminte a conto nu se primescu, — ér' cu remburzare (postnachname) nu se trimitu mai puçinu de 5 esemplare.

==== Abonamintele se se adreseze la: **Cancelari'a Negrutiu** in Gherl'a — Szamosujvár.

Cu o cale se potu tramite si alte offerte spre scopulu indicatu, cari apoi se voru cuitá deosebi si pre calea diuaristiceii române. Si totu atunci se potu face abonaminte si la diuariale nóstre si a se dispune si alte opuri din edi-tiunea nóstra.

Cu distinsa stima

N. F. Negrutiu redactoru.

Confessiunile din tóta lumea. Pentru-cá sè se véda pâna la ce mesura a facutu religiunea crestina progrese in omenire in lungulu periodu de 1850 ani, statisticii europeni si missionarii s'au folositu de tóte minunatele mijlóce de comunicatiune intinse preste faci'a pamentului, cá pe langa alte neumerate informatiuni se adune si date statistice religióse pe câtu se póte mai apropiate de adeveru, din tóte cincii partile lumei si din câte iasule suntu locuite. Asia dupa ce adunara tóte cifrele la câte au ajunsu statisticii afara mai antaiu, cà pamentulu este locuitu pëna acuma de 1.443.000,000 séu una miie patru sute patrudieci si trei milióne de ómeni. D'intre acestia numai 627 milióne suntu monothéisti, cari adeca credu intr'unu singuru Domnedieu, ér' 816 milióne suntu polithéisti séu inchinatori la idoli. Dupa religiuni séu confessiuni religióse se numera in tóta lumea:

Catolici, cari tînu la primatulu Romei	212 mil.
Protestanti de diverse confessiuni	124 „
Crestini orientali ortodocsi	84 „
Israeliti	7 „
Mahomedani de dóue confessiuni	200 „
De religiunea Brahmina	163 „

Budhisti și Sintoisti	423	„
Pagăni de diverse credințe	230	„

Din aceste cifre rezulta, că pînă acum numai 420 milioane s'au primit religioasă creștina cu confesiunile sale diverse, 200 milioane Alcoranului lui Mahomed, 7 milioane au pe a lui Moise și Talmudul, apoi cealaltă omenire pînă la sum'a enormă de 816 milioane este s'eu idolatra s'eu chiaru pagăna și cu totul selbatică. Aceste cifre suntu pline de invetiatura pentru totii omenii căți au ochi se v'eda și minte sanet'osa că se judece, și apoi se mai lase din vanitatea și îngâmfarea lor de a voii se tr'eca de apostoli și de convertitori ai omenimei fie-care la confesiunea s'a.

Sinodu diecesanu s'a ținutu la Lugosiu în 11—17 Novembre a. c., în care între altele s'au adusu statute pentru administrarea fondurilor diecesane și fundatiunilor pie, — s'a pusu începutul înființării unui convictu gr. cat. în Lugosiu, care are s'eu se înființie din contribuiri Clerului și a poporului, a basericelor și școlilor din Diecesa. — Ilustritatea s'a D. Episcopu a și pusu temeiul la acelu convictu prin ace'a, că a depusu o obligatiune a banței austriace în val'ore de 800 fl. vinculata pre numele Convictului din cestiu. Clerulu adunatu la sinodu încă a contribuitu la acestu convictu preste sum'a de 200 fl. — Conducerea sinodului din partea episcopului diecesanu a servitu spre deplina îndestulare a Clerului, care dă lauda lui Domnedieu, că are unu capu asia stralucitu și întieptu. — S'a cetitu și reportulu despre starea Diecesei, că se cun'osca Clerulu pusețiunea în care se afla aceea. — Mai pre largu de alta data.

Consulatu romanu în Macedoni'a cu resiedinți'a în Bitoli'a, va se înființieze guvernulu României, în urm'a cererei unei deputațiuni macedo-romane, care a amblatu nu de multu în asta cauza la Bucuresci.

Asilu pentru infirmi. În 23 Novembre s'a inauguratu asilulu, clăditu în calea Grivitei, pentru adăpostirea bătrânilor infirmi. Ac'esta institutiune de benefacere este a se multamî d'omnei Elen' a Otetelesianu — carei'a î-i oftamă se tr'ască întru multi ani și se nu fia nici odata infirma!

Tragemu atentiunea scriitorilor nostri la Concursulu scrisu prin Administratiunea diariilor n'ostre cu terminulu de ^{18/30} **Decembre a. c.**

Abonamintele pre anulu 1884 — în care diariulu nostru va aparé *regulatu* în 1-a și 16-a d'î st. n. a fia-carei lune, în *redacțiune bene-ingrigita*, în *editiune frum'osa* și în *numeri mai voluminosi* — se se i'aca fara amenare!

Abonantii vechi ne voru deoblegá multu, d'eca voru benevoii a ne comunicá unele adrese de-a cunoscutilor d-sale, caror'a noi apoi le-omu tramite gratis numerulu 1 de proba din anulu urmatoriu.

➔ Atragemu atentiunea arhitectiloru, edificatoriloru de case, lemnariloru si economiloru asupr'a urmatoriului

A N U N C I U .

Subscrisulu aduce la cunoscintia publica ca a arangiatu in Gherl'a unu

DEPOSITU DE LEMNE

beneprovedutu cu totu soiulu de grindu, bârne, scanduri, letie, sindile, drantia si alte materiale de lemnu trebuintiose la totu soiulu de edificari-cladiri, — are mai departe haracia de bradu — pari de via — si totu soiulu de materialu pentru mesari, rotari, strugari etc. Intregu materialulu este bine-alesu din muntii Bòrgaualoru, Rodnei, Huiedinului si se liferéza cu pretiurile cele mai moderate in orice tempu la subscrisulu.

Gherl'a — Szamosujvár — la cas'a s'a propria.

Moldovan Simion.

